

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پژوهشکده زبان‌شناسی
گروه زبان‌شناسی همگانی

رساله دکتری رشته زبان‌شناسی همگانی

جایگاه و توالی بندهای موضوعی و غیر موضوعی در زبان فارسی: رویکردی کمینه‌گرا

استادان راهنما:
دکتر محمد دبیرمقدم
دکتر مصطفی عاصی

استاد مشاور:
دکتر فریده حق‌بین

پژوهشگر:
محبوبه نادری

شهریور ماه ۱۳۹۸

سپاسگزاری

در آغاز سپاس می گویم خدایی را که همواره در کنارم بود و مرا مورد لطف و توجه اش قرار داد و دست من را یک لحظه هم رها نکرد.

سپاسگزاری می کنم

از اساتید گرانقدرم جناب آقای دکتر محمد دبیر مقدم و جناب آقای دکتر مصطفی عاصی که قبول زحمت کرده و راهنمایی رساله من را پذیرفتند و با نظرات ارزز شمندشان من را در نوشتن این رساله یاری کردند.

از استاد گرانمایه خانم دکتر فریده حقیقین به خاطر همراهی و دقت علمی که در مقام مشاور این پژوهش داشتند.

از اساتید دیگر گروه زبان شناسی پژوهشگاه علوم انسانی بابت تمام چیزهایی که در علم و اخلاق در طول دوره تحصیل از آن ها آموختم.

از دوست فریخته ام محمد حسن ترابی که در تکمیل این رساله بهمراهم بود و از هیچ کجی در این زمینه دریغ نکرد.

از آذین شهبازی فرد که کمک های زیادی در تدوین نسخه نهایی رساله به من کرد.

از خانواده ام که همواره من را به طرق گوناگون حمایت کردند. از همه مهم تر پدر و مادرم که همیشه با دعای خیرشان دگرگرم کردند و یار و

یارم بودند.

از دوستانم که در گردآوری داده ها، به کارگیری شتم زبانی شان در این رساله و ارائه نظراتشان کمک کردند.

از ریچارد لارسن، استاد زبان شناسی دانشگاه استونی بروک که در بخش های تحلیلی رساله و معرفی منابع یاری ام کرد.

از اساتید دیگری چون انو پ ماهاجان، علی دزی، سیمین کریمی، آریا طالقانی، ژیلای قمش، ویدا سمیعان که نظرات خودشان را برای

بهبود بیشتر کار من ارائه کردند.

و از تمام کسانی که به هر نحو و هر اندازه ای سهمی در به پایان رساندن این رساله داشتند.

تقدیم به

پدر و مادر عزیز و مهربانم
که در سختی ها و دشواری های زندگی

همواره

یاوری دلسوز و فداکار

و پشتیبانی محکم و مطمئن

برایم بوده اند.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی و ارائه الگویی برای انواع بندهای موضوعی و غیرموضوعی صورت گرفته است. برنامه کمینه‌گرا و مفاهیم و اصول مربوط به آن به‌عنوان مبنای نظری پژوهش حاضر معرفی می‌شود. در این رساله به جمله پیچیده می‌پردازیم. جمله پیچیده از ترکیب یک بند اصلی و حداقل یک بند پیرو ساخته می‌شود. بندهای پیرو خود به دو دسته موضوعی و غیرموضوعی تقسیم می‌شوند: بندهای موضوعی، بندهای پیرویی هستند که جزء ظرفیت محمول بند اصلی‌اند و در جایگاه موضوع قرار دارند، اما بندهای غیرموضوعی (۱) بندهای پیرویی هستند که توصیف‌گر گروه اسمی هستند و بندهای موصولی گفته می‌شوند و افزوده‌ای در سطح گروه اسمی هستند، و (۲) بندهای پیرویی هستند که برای بند اصلی‌شان به‌صورت افزوده هستند که بند قیدی نام دارند و شامل (الف) بندهای قیدی مرکزی: بند شرطی، بند زمان، بند هدف، و بند علت، و (ب) بندهای قیدی حاشیه‌ای: بند اذعانی، و بند تقابلی هستند. برای هر یک از بندها سه قسمت در نظر گرفته می‌شود: بخش اول تعریف و ارائه انواع آن‌ها، بخش دوم تعیین جایگاه این بندها نسبت به بند اصلی، و در آخر توصیف ساختاری درونی و ترسیم و مشخص نمودن جایگاه آن‌ها در اشتقاق نحوی. از آنجاکه توجه بیشتر این پژوهش بر روی بندهای قیدی است، بخش بیشتری را به بندهای قیدی اختصاص دادیم. از بین بندهای قیدی تمرکزمان را بر بندهای قیدی مرکزی قرار می‌دهیم، به این علت که از یک الگوی یکسان پیروی می‌کنند. چهار نوع بند قیدی مرکزی معرفی شده در جایگاه اشتقاق در پایه به گروه فعلی کوچک متصل شده‌اند تا توسط فاعل بند اصلی سازه‌فرمانی شده و سپس از آنجا به گروه وصفی مختص به خود در حاشیه چپ جابه‌جا شوند. در صورتی که بند قیدی قبل از بند اصلی باشد و بخواهد که بعد از بند اصلی قرار گیرد و یا برعکس، با حرکت بند اصلی به یک گروه وصفی خنثی بالاتر، این تغییر را ایجاد می‌کنیم. سپس با بهره‌گیری از پایگاه دادگان زبان فارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و شم زبانی خود و چند نفر از گویشوران زبان فارسی جملات پیچیده را جمع‌آوری کردیم که در آن چند بند پیرو کنار بند اصلی در یک جمله قرار گرفته‌اند. به کمک روشی که اولین بار چینکوئه (۱۹۹۹) در نظریه نقشه‌نگاری برای تعیین ترتیب گروهی از سازه‌ها به کار بست، به بررسی ترتیب بندهای پیرو نسبت به هم، و بعد از آن به ترتیب بندهای قیدی مرکزی نسبت به هم پرداختیم و به سه توالی اصلی رسیدیم. ترتیب بی‌نشان بندهای قیدی مرکزی به‌صورت بند شرطی/ بند زمان < بند اصلی < بند هدف < بند علت است. بندهای قیدی مرکزی در صورتی که بعد از بند اصلی قرار بگیرند دارای ترتیب بند اصلی < بند زمان/ بند شرطی < بند هدف < بند علت و در صورتی که قبل از بند اصلی قرار بگیرند به‌صورت بند علت < بند هدف < بند زمان/ بند شرطی < بند اصلی هستند. در آخر نیز به ساختار نحوی این سه توالی اصلی پرداختیم. بندهای قیدی مرکزی با اتصال به گروه فعلی کوچک وارد ساختار نحوی شده و از آنجا به جایگاه وصفی مختص به هر یک از بندهای قیدی جابه‌جا می‌شوند. از فرافکن‌های نقشی برای نشان دادن ترتیب بندهای قیدی استفاده شده زیرا بر اساس نظریه نقشه‌نگاری بحث ترتیب بر اساس نظریه اتصال برچیده شده است. در جایگاه بی‌نشان، هر یک از بندها سر جای خود در گروه وصفی خودشان هستند، اما اگر هر چهار بند قبل از بند اصلی باشند، با جابه‌جایی بند اصلی به گروه وصفی بالای بند زمان/شرطی ترتیب آن‌ها شکل می‌گیرد، و اگر هر چهار بند بعد از بند اصلی باشند، با حرکت کل سازه گروه‌های وصفی به جایگاه‌های بالاتر، بند اصلی قبل از بندهای دیگر قرار می‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: نحو فارسی، بند پیرو، بند موضوعی، بند غیرموضوعی، بند قیدی، بند قیدی مرکزی، بند شرطی، بند زمان، بند هدف، بند علت، نقشه‌نگاری، حرکت کل سازه.

فهرست مطالب

پیشگفتار	۱
فصل اول: کلیات پژوهش	۲
۱-۱. طرح مسئله و ضرورت انجام پژوهش	۳
۲-۱. موضوع پژوهش	۳
۳-۱. قلمرو پژوهش	۴
۴-۱. اهمیت، ضرورت و هدف پژوهش	۴
۵-۱. کاربرد پژوهش	۴
۶-۱. نوع پژوهش	۴
۷-۱. سوالات پژوهش	۵
۸-۱. فرضیه‌های پژوهش	۵
۹-۱. مفاهیم و اصطلاحات کلیدی	۶
۱۰-۱. ساختار پژوهش	۶
فصل دوم: چارچوب و مبانی نظری پژوهش	۷
۱-۲. مقدمه	۸
۲-۲. نظریه کمینه‌گرا	۸
۳-۲. مفاهیم و اصول برنامه کمینه‌گرا	۹
۱-۳-۲. عناصر واژگانی و مشخصه‌ها	۹
۲-۳-۲. فرایندهای نحوی	۱۲
۴-۲. نحوه عملکرد اشتقاق نحوی	۱۹
۵-۲. انگاره برنامه کمینه‌گرا	۳۰
۶-۲. بند موضوعی و غیرموضوعی	۳۳
۷-۲. نقشه‌نگاری	۳۴
۸-۲. حاشیه چپ	۳۶
۹-۲. حرکت کل سازه	۳۷
۱۰-۲. خلاصه	۳۸
فصل سوم: پیشینه پژوهش	۳۹
۱-۳. مقدمه	۴۰
۲-۳. ترتیب خطی عناصر در زبان فارسی	۴۰
۳-۳. تعریف جمله، بند و معرفی انواع آن‌ها	۴۳
۱-۳-۳. جمله و بند	۴۳
۱-۱-۳-۳. جمله‌های ساده	۴۵
۲-۱-۳-۳. جمله‌های غیرساده	۴۶

۴۸هم‌پایگی و ناهم‌پایگی.....۲-۳-۳
۴۸هم‌پایگی (جمله مرکب).....۱-۲-۳-۳
۴۹ناهم‌پایگی (جمله پیچیده).....۲-۲-۳-۳
۵۰بند پیرو و انواع بند پیرو.....۴-۳
۵۶بند متممی.....۱-۴-۳
۵۷جایگاه بند متممی نسبت به بند اصلی.....۱-۱-۴-۳
۵۹ساختار نحوی بند متممی.....۲-۱-۴-۳
۶۱بند موصولی.....۲-۴-۳
۶۳جایگاه بند موصولی نسبت به بند اصلی.....۱-۲-۴-۳
۶۵ساختار نحوی بند موصولی.....۲-۲-۴-۳
۷۷بند قیدی.....۳-۴-۳
۹۴بند علت در زبان فارسی.....۱-۳-۴-۳
۹۴جایگاه بند علت نسبت به بند اصلی.....۱-۱-۳-۴-۳
۹۵ساختار نحوی بند علت.....۲-۱-۳-۴-۳
۱۰۶بند شرطی در زبان فارسی.....۲-۳-۴-۳
۱۰۸جایگاه بند شرطی نسبت به بند اصلی.....۱-۲-۳-۴-۳
۱۰۹ساختار نحوی بند شرطی.....۲-۲-۳-۴-۳
۱۲۶بند زمان در زبان فارسی.....۳-۳-۴-۳
۱۲۷جایگاه بند زمان نسبت به بند اصلی.....۱-۳-۳-۴-۳
۱۲۹ساختار نحوی بند زمان.....۲-۳-۳-۴-۳
۱۳۶بند هدف در زبان فارسی.....۴-۳-۴-۳
۱۳۷جایگاه بند هدف نسبت به بند اصلی.....۱-۴-۳-۴-۳
۱۳۸ساختار نحوی بند هدف.....۲-۴-۳-۴-۳
۱۴۳بند اذعانی در زبان فارسی.....۵-۳-۴-۳
۱۴۴جایگاه بند اذعانی نسبت به بند اصلی.....۱-۵-۳-۴-۳
۱۴۵ساختار نحوی بند اذعانی.....۲-۵-۳-۴-۳
۱۴۷بند تقابلی در زبان فارسی.....۶-۳-۴-۳
۱۴۷جایگاه بند تقابلی نسبت به بند اصلی.....۱-۶-۳-۴-۳
۱۴۹ساختار نحوی بند تقابلی.....۲-۶-۳-۴-۳
۱۵۰خلاصه.....۵-۳

۱۵۱..... فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

۱۵۲مقدمه.....۱-۴
۱۵۲تعداد و ترتیب بندهای پیرو در زبان فارسی.....۲-۴
۱۵۵توالی بندهای متممی و موصولی.....۱-۲-۴
۱۵۸توالی بندهای متممی و قیدی.....۲-۲-۴
۱۶۰توالی بندهای موصولی و قیدی.....۳-۲-۴

۱۶۳	۴-۲-۴. بررسی توالی و ساختار نحوی بندهای پیرو.....
۱۶۶	۳-۴. توالی بندهای قیدی در زبان فارسی.....
۱۶۷	۱-۳-۴. ترتیب بندهای قیدی قبل از بند اصلی.....
۱۶۷	۱-۱-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند شرطی.....
۱۶۸	۲-۱-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند علت.....
۱۷۰	۳-۱-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند هدف.....
۱۷۱	۴-۱-۳-۴. ترتیب بند شرطی و علت.....
۱۷۲	۵-۱-۳-۴. ترتیب بند شرطی و بند هدف.....
۱۷۳	۶-۱-۳-۴. ترتیب بند علت و بند هدف.....
۱۷۷	۲-۳-۴. ترتیب بندهای قیدی بعد از بند اصلی.....
۱۷۸	۱-۲-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند شرطی.....
۱۷۹	۲-۲-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند علت.....
۱۸۰	۳-۲-۳-۴. ترتیب بند زمان و بند هدف.....
۱۸۱	۴-۲-۳-۴. ترتیب بند شرطی و علت.....
۱۸۳	۵-۲-۳-۴. ترتیب بند شرطی و بند هدف.....
۱۸۴	۶-۲-۳-۴. ترتیب بند علت و بند هدف.....
۱۸۷	۳-۳-۴. ترتیب بی‌نشان بندهای قیدی نسبت به بند اصلی.....
۱۸۹	۴-۴. ساختار نحوی توالی بندهای قیدی.....
۱۸۹	۱-۴-۴. دیدگاه والمالا (۲۰۰۹) درباره ساختار نحوی توالی بندهای قیدی.....
۱۹۸	۲-۴-۴. ساختار نحوی توالی بندهای قیدی در زبان فارسی.....
۲۰۴	۵-۴. محدودیت فاعل-ابتدا.....
۲۰۶	۶-۴. خلاصه.....

فصل پنجم: بحث و نتیجه‌گیری ۲۰۸

۲۰۹	۱-۵. مقدمه.....
۲۰۹	۲-۵. خلاصه پژوهش و بحث و بررسی یافته‌ها.....
۲۱۰	۳-۵. ارزیابی فرضیه‌ها.....
۲۱۲	۴-۵. معرفی تحلیل‌ها و نظریه‌ها.....
۲۱۲	۵-۵. محدودیت‌ها، مشکلات و موانع پژوهش.....
۲۱۲	۶-۵. معرفی پیشنهادات برای پژوهش‌های آتی.....

کتابنامه ۲۱۶

۲۲۲	واژه‌نامه (فارسی به انگلیسی).....
۲۳۰	واژه‌نامه (انگلیسی به فارسی).....
۲۳۹	چکیده انگلیسی.....

فهرست جدول‌ها

جدول ۱-۳. جایگاه بندهای قیدی در زبان‌های اوراسیایی. (برگرفته از دیسل و هترل، ۲۰۱۱: ۲۴)..... ۸۴

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۲. بازیینی مشخصه (برگرفته از اجر ۲۰۰۳: ۶۷)..... ۱۲
- نمودار ۲-۲. بازیینی مشخصه تعبیرناپذیر اسمی..... ۱۳
- نمودار ۳-۲. فرایند ادغام..... ۱۴
- نمودار ۴-۲. فرایند اتصال..... ۱۵
- نمودار ۵-۲. حوزه کمینه..... ۱۷
- نمودار ۶-۲. هم فاصلگی..... ۱۸
- نمودار ۷-۲. مرحله اول اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۰
- نمودار ۸-۲. مرحله دوم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۱
- نمودار ۹-۲. مرحله سوم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۱
- نمودار ۱۰-۲. مرحله چهارم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۲
- نمودار ۱۱-۲. مرحله پنجم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۲
- نمودار ۱۲-۲. مرحله ششم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۳
- نمودار ۱۳-۲. مرحله هفتم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۴
- نمودار ۱۴-۲. مرحله هشتم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۵
- نمودار ۱۵-۲. مرحله نهم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۶
- نمودار ۱۶-۲. مرحله دهم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۷
- نمودار ۱۷-۲. مرحله یازدهم اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید»..... ۲۸
- نمودار ۱۸-۲. اشتقاق نحوی جمله «رویا کیف خرید» بر اساس نظر کریمی (۲۰۰۵)..... ۲۹
- نمودار ۱۹-۲. انگاره برنامه کمینه‌گرا (برگرفته از اجر، ۲۰۰۳: ۱۴۶)..... ۳۱
- نمودار ۲۰-۲. انگاره برنامه کمینه‌گرا (برگرفته از لوراگی و پارودی، ۲۰۰۸: ۱۷۴)..... ۳۲
- نمودار ۲۱-۲. انگاره اصلاح شده برنامه کمینه‌گرا (برگرفته از لوراگی و پارودی، ۲۰۰۸: ۱۷۴)..... ۳۲
- نمودار ۱-۳. درک سنتی از دو نوع اصلی از ترکیبات بندی (برگرفته از سوزوکی و تامپسون، ۲۰۱۳: ۳۶)..... ۴۸
- نمودار ۲-۳. نمای سنتی سه نوع بند پیرو (برگرفته از سوزوکی و تامپسون، ۲۰۱۶: ۳۷)..... ۵۴
- نمودار ۳-۳. اشتقاق نحوی جمله دارای بند متممی در زبان فارسی..... ۶۰
- نمودار ۴-۳. اشتقاق نحوی ساخت موصولی (برگرفته از آهنگر، ۱۳۷۹: ۸۰)..... ۶۵
- نمودار ۵-۳. اشتقاق نحوی ساخت موصولی (برگرفته از کریمی، ۲۰۰۱: ۲۴)..... ۶۶
- نمودار ۶-۳. اشتقاق نحوی جمله دارای بند موصولی در زبان فارسی..... ۷۶
- نمودار ۷-۳. ساختار بند علت (برگرفته از نادری، ۱۳۹۲: ۵۴)..... ۹۷
- نمودار ۸-۳. اشتقاق نحوی جمله دارای بند علت میانی (برگرفته از نادری، ۱۳۹۲: ۵۰)..... ۱۰۱

- نمودار ۳-۹. اشتقاق نحوی جمله دارای بند علت جمله-انتها..... ۱۰۳
- نمودار ۳-۱۰. اشتقاق نحوی جمله دارای بند علت جمله-ابتدا..... ۱۰۶
- نمودار ۳-۱۱. ساختار بند شرطی..... ۱۱۰
- نمودار ۳-۱۲. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۵۷)..... ۱۱۴
- نمودار ۳-۱۳. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۵۷)..... ۱۱۵
- نمودار ۳-۱۴. جابه‌جایی گروه فعلی در جمله دارای بند شرطی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۶)..... ۱۱۶
- نمودار ۳-۱۵. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی (برگرفته از کبیری ۱۳۹۲: ۷۲)..... ۱۲۰
- نمودار ۳-۱۶. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی میانی..... ۱۲۱
- نمودار ۳-۱۷. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی جمله-ابتدا..... ۱۲۴
- نمودار ۳-۱۸. اشتقاق نحوی جمله دارای بند شرطی جمله-انتها..... ۱۲۵
- نمودار ۳-۱۹. ساختار بند زمان..... ۱۳۱
- نمودار ۳-۲۰. اشتقاق نحوی جمله دارای بند زمان جمله-ابتدا..... ۱۳۵
- نمودار ۳-۲۱. اشتقاق نحوی جمله دارای بند زمان جمله-انتها..... ۱۳۶
- نمودار ۳-۲۲. ساختار بند هدف..... ۱۳۹
- نمودار ۳-۲۳. اشتقاق نحوی جمله دارای بند هدف میانی..... ۱۴۰
- نمودار ۳-۲۴. اشتقاق نحوی جمله دارای بند هدف جمله-انتها..... ۱۴۱
- نمودار ۳-۲۵. اشتقاق نحوی جمله دارای بند هدف جمله-ابتدا..... ۱۴۲
- نمودار ۴-۱. اشتقاق نحوی توالی سه بند موصولی، متممی و قیدی..... ۱۶۴
- نمودار ۴-۲. اشتقاق نحوی توالی یک نمونه جمله پیچیده..... ۱۶۶
- نمودار ۴-۳. اشتقاق نحوی بندهای قیدی درون یکدیگر..... ۱۷۷
- نمودار ۴-۴. بازنمایی لایه‌ای توالی بندهای قیدی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۰)..... ۱۹۱
- نمودار ۴-۵. بازنمایی آبخاری توالی بندهای قیدی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۰)..... ۱۹۱
- نمودار ۴-۶. بازنمایی توالی بندهای قیدی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۲)..... ۱۹۴
- نمودار ۴-۷. بازنمایی جمله‌ای با گروه قیدی زمان (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۵)..... ۱۹۵
- نمودار ۴-۸. بازنمایی بند پیچیده با حضور چهار بند قیدی مرکزی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۶)..... ۱۹۶
- نمودار ۴-۹. بازنمایی توالی گروه‌های قیدی با حرکت کل سازه (برگرفته از چینکوئه ۲۰۰۶: ۱۵۴)..... ۱۹۷
- نمودار ۴-۱۰. بازنمایی ساده شده بندهای پسافعلی (برگرفته از والمالا ۲۰۰۹: ۹۶۷)..... ۱۹۸
- نمودار ۴-۱۱. اشتقاق نحوی بندهای قیدی در حالت بی‌نشان..... ۲۰۱
- نمودار ۴-۱۲. اشتقاق نحوی بندهای قیدی بعد از بند اصلی..... ۲۰۲
- نمودار ۴-۱۳. اشتقاق نحوی بندهای قیدی قبل از بند اصلی..... ۲۰۳

A	Agent
Adj/AdjP	Accusative
Adj/AdjP	Adjective/Adjective Phrase
Adv/AdvP	Adverb/Adverb Phrase
Agr/AgrP	Agreement/Agreement Phrase
Asp/AspP	Aspect/Aspect Phrase
Aux	Auxiliary
C/CP	Complementizer/Complementizer Phrase
D/DP	Determiner/Determiner Phrase
Decl	Declarative
Emo	Emotion
EPP	Extended Projection Principle
Excl	Exclamation
F	Feature
Fem	Feminine
FinP	Finite Phrase
Foc/FocP	Focus/FocusP
ForceP	Force Phrase
Gen	Genitive
Imper	Imperative
I/Infl/IP	Inflection/Inflectional Phrase
Int/IntP	Interrogative/Interrogative Phrase
Masc	Masculine
Mod/ModP	Modifier Phrase
N/NP	Noun/ Noun Phrase
Neg	Negation
Nom	Nominative
Obj	Object
P/PP	Preposition/Prepositional Phrase
PL	Plural
PromP	Prominence Phrase
Q	Question
QembP	Question Embedded Phrase
Rel	Relative
S	Sentence
SG	Singular
Sub/SubP	Subordinate Phrase
T/TP	Tense/Tense Phrase
Top/TopP	Topic Phrase
u	uninterpretable
uF	Uninterpretable Feature
V/VP	Verb/Verb Phrase
v/vP	Light verb/Light verb Phrase

پیشگفتار

در فصل اول کلیات طرح تحقیق مشخص شده‌اند. طرح مسئله، فرضیه‌ها و هدف از انجام این پژوهش به دست داده شده است.

در فصل دوم مبانی نظری این رساله معرفی می‌شود. ما در این رساله برنامه کمینه‌گرا را به‌عنوان پایه و اساس کار قرار داده‌ایم. اشتقاق نحوی یک جمله را به کمک این برنامه نشان دادیم چرا که بحث اصلی این رساله حول محور انواع جمله و بند می‌چرخد. اصطلاحات کلیدی و کاربردی این پژوهش را نیز در این فصل به تفصیل توضیح داده‌ایم.

در فصل سوم مباحث مربوط به جمله و بند و انواع آن‌ها مطرح شده است. از بین انواع جمله، به جمله پیچیده که اساس و هدف اصلی این پژوهش است پرداختیم. جمله پیچیده ساختی است ناهم‌پایه که از یک بند اصلی یا مستقل و حداقل از یک بند وابسته یا پیرو تشکیل شده است. انواع بندهای پیرو به‌عنوان یکی از سازه‌های بند اصلی که در درون آن نقش نحوی ایفا می‌کند، معرفی شدند: بندهای متممی، بندهای قیدی و بندهای موصولی. سه قسمت را برای هر یک از بندها در نظر گرفتیم، بخش اول تعریف و ارائه انواع آن‌ها بخش دوم تعیین جایگاه این بندها نسبت به بند اصلی، و در آخر توصیف ساختاری درونی و ترسیم و مشخص نمودن نحوه اشتقاق و جایگاه آن‌ها در اشتقاق نحوی. در واقع تمایل وقوعشان را نسبت به بند اصلی از میان سه حالت ۱. قبل از بند اصلی، یعنی جمله-ابتدا، (۲) بعد از بند اصلی یا جمله-انتهای، یا (۳) در میان بند اصلی، بررسی کردیم. بندهای قیدی بخش بیشتری از این فصل را به خود اختصاص داده‌اند زیرا توجه بیشتر این پژوهش بر روی بندهای قیدی است. از بین دو نوع بند قیدی مرکزی و حاشیه‌ای، تمرکزمان را بر روی بندهای قیدی مرکزی قرار داده‌ایم.

در فصل چهارم با به کارگیری داده‌های جمع‌آوری شده از پایگاه دادگان زبان فارسی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و همچنین به کارگیری شم زبانی خود و چند نفر از گویشوران زبان فارسی به ساختار جملات پیچیده پرداختیم. انواع توالی‌های ممکن بین سه نوع بند پیروی تشکیل دهنده جملات پیچیده مورد بررسی قرار گرفته‌اند. با بررسی توالی‌های مختلف به حداقل و حداکثر تعداد بندهای تشکیل دهنده جملات پیچیده دست یافتیم. به کمک روشی که اولین بار چینکوئه (۱۹۹۹) در برنامه نقشه‌نگاری برای تعیین ترتیب یک سری از سازه‌ها به کار بست، توانستیم در جای‌جای این رساله به توالی سازه‌هایی که ترتیبشان بسیار با اهمیت بودند، دست یابیم. در بخش دیگری از این فصل ترتیب بندهای قیدی مرکزی نسبت به هم مورد بررسی قرار گرفته‌اند و به سه توالی اصلی رسیدیم. فصل پنجم رساله، خلاصه و نتیجه‌گیری است.

فصل اول

کلیات پژوهش

۱-۱. طرح مسئله و ضرورت انجام پژوهش

بند موضوعی پدیده‌ای است که در بسیاری از کتاب‌های نحوی مورد بررسی قرار گرفته اما روی بندهای غیرموضوعی، مخصوصاً بندهای قیدی مطالعات چندانی صورت نگرفته است. همچنین روی توالی بندها نسبت به یکدیگر تنها می‌بینیم که آثار انگشت‌شماری نوشته شده و در همین آثار نیز توالی همه بندها در نظر گرفته نشده است. در این پژوهش بر آن هستیم تا با بررسی بندهای موضوعی و غیرموضوعی مختلف در یک جمله، به ترتیب قرار گرفتنشان در کنار هم و جایگاهشان نسبت به بند اصلی و همچنین جایگاهشان در اشتقاق نحوی دست یابیم. ابتدا لازم است که بندها را یکی یکی بررسی کنیم و ویژگی‌هایشان را برشماریم تا ببینیم چه چیزی آن‌ها را از دیگر بندها متمایز می‌کند و بعد هر کدام را به‌طور مجزا نسبت به بند اصلی در نظر بگیریم. در واقع بندهایی که در این پژوهش بررسی می‌شوند بندهای پیرویی هستند که قرار است که تمایل وقوعشان را نسبت به بند اصلی از میان سه حالت (۱) قبل از بند اصلی یا جمله-ابتدا، (۲) بعد از بند اصلی یا جمله-انتهای، یا (۳) در میان بند اصلی، بررسی کنیم.

بعد از شناسایی این ویژگی‌ها، با ارائه چندین استدلال جایگاه این بندها را در نمودار درختی یا در شکل‌گیری اشتقاق نحوی جمله به دست می‌آوریم. بعد از بررسی بندها به‌طور مجزا می‌رسیم به هدفی که از انجام این پژوهش دنبال می‌کنیم. ابتدا باید این بندها را در کنار هم قرار دهیم، سپس بندهایی که متفاوت‌تر عمل می‌کنند، مانند بندهای متممی و بندهای موصولی را تفکیک کنیم. در نهایت به توالی بندهای قیدی درون جمله می‌پردازیم و این توالی را به دست می‌دهیم. در آخر اشتقاق نحوی این توالی‌ها را ترسیم می‌کنیم. برنامه کمینه‌گرا و مفاهیم و اصول مربوط به آن را به‌عنوان مبنای نظری پژوهش حاضر معرفی می‌کنیم. به کمک نظریه نقشه‌نگاری خواهیم توانست در جای جای این رساله به توالی سازه‌هایی که ترتیبشان بسیار با اهمیت بودند، دست یابیم. اولین بار چینکوئه (۱۹۹۹) فرافکن‌های نقشه‌نگاری را مطرح نمود تا بتواند ترتیب یک سری از سازه‌ها را تعیین کند. همچنین از والمالا (۲۰۰۹) نیز که روی توالی بندهای قیدی در زبان انگلیسی مطالعاتی انجام داده است الگو می‌گیریم تا توالی بندهای قیدی در زبان فارسی را تبیین کنیم.

۱-۲. موضوع پژوهش

بررسی جایگاه و توالی بندهای قیدی مرکزی موضوع اصلی این پژوهش و بررسی بندهای موضوعی و غیرموضوعی و توالی و جایگاهشان از مباحثی است که در طول رساله به آن پرداخته شده است.

۳-۱. قلمرو پژوهش

قلمرو موضوعی به طور کلی نحو زبان فارسی و به طور خاص بررسی توالی و جایگاه بندهای موضوعی و غیرموضوعی است. قلمرو زمانی زبان معاصر و قلمرو مکانی زبان فارسی معیار است که در ایران و عموماً در پایتخت آن صحبت می‌شود.

۴-۱. اهمیت، ضرورت و هدف پژوهش

پژوهش حاضر که پژوهشی است در ارتباط با نحو زبان فارسی، در واقع به خودی خود تلاشی در جهت توصیف دانش زبانی فارسی زبان‌ها است. این دانش زبانی همان توانش زبانی است که به زبانور این امکان را می‌دهد تا جمله‌های دستوری را از جمله‌های غیردستوری بازشناسد. باتوجه به جملات دستوری تولیدشده توسط گویشوران فارسی به دنبال آن هستیم تا بندهای مختلف را معرفی و توصیف کنیم و به الگوی شکل‌گیری آن‌ها در دانش ناخودآگاه زبانوران پی ببریم. این پژوهش، بر آن است تا نشان دهد که جایگاه بندهای قیدی در دانش ناخودآگاه زبانی فارسی‌زبانان در کجا قرار دارد و اگر جابه‌جا می‌شوند به کجا جابه‌جا می‌شوند. کسانی که در زمینه دستورنویسی و پردازش زبان با ابزاری همچون رایانه کار می‌کنند، می‌توانند از یافته‌های این پژوهش استفاده کنند. نکته دیگر آنکه بررسی زبان‌های مختلف در چارچوب برنامه کمینه‌گرا و همین‌طور دستیابی به یک دستور جهانی می‌تواند پاسخی برای بسیاری از پرسش‌هایی باشد که در زمینه فراگیری زبان در کودکان مطرح است. این پژوهش به هدف پیاده‌سازی یک الگوی یکدست در مورد ترتیب قرار گرفتن بندها در جمله‌های پیچیده صورت گرفته است.

۵-۱. کاربرد پژوهش

نتایج حاصل از این پژوهش و مطالبی که در فصل‌های سوم و چهارم مطرح می‌شوند، برای آشنایی دانشجویان رشته زبان‌شناسی درباره موضوع مورد بحث، همچنین برای بررسی و ارائه الگوهای زبانی توسط مؤسسات و بنیادهایی که به آموزش فارسی به غیرفارسی‌زبانان می‌پردازند و یا پژوهشگرانی که در آموزش و پرورش به مطالعه حوزه نحو زبان فارسی علاقمندند، می‌تواند سودمند باشد.

۶-۱. نوع پژوهش

روش تحقیقی که در این پژوهش به کار گرفته شده یک روش توصیفی-تحلیلی است. به این شرح که بند و انواع آن در فصل سوم توصیف می‌شوند و تحلیل بررسی جایگاه و توالی قرار گرفتن این بندها در فصل چهارم ارائه می‌شود.

۷-۱. سوالات پژوهش

در این پژوهش سؤالات زیر مطرح هستند:

- ۱- دسته‌بندی بندهای موضوعی و غیرموضوعی در زبان فارسی چگونه است؟
- ۲- جایگاه هریک از این بندها در ساختار نحوی جمله‌های زبان فارسی به چه صورت است؟
- ۳- در بین بندهای غیرموضوعی توالی قرار گرفتن بندهای قیدی مرکزی در یک جمله پیچیده در زبان فارسی به چه صورت است؟
- ۴- اشتقاق نحوی جملات پیچیده با حضور بندهای قیدی مرکزی در زبان فارسی به چه شکل خواهد بود؟

۸-۱. فرضیه‌های پژوهش

در رابطه با سوالات مطرح شده با فرضیه‌های زیر روبه‌رو هستیم. این فرضیه‌ها که به ترتیب با یکدیگر مرتبط هستند عبارتند از:

- ۱- بندهای موضوعی، بندهای پیرویی هستند که برای بند اصلی‌شان به صورت موضوع هستند و جزء ظرفیت محمول بند اصلی به شمار می‌آیند که به آن‌ها بند متممی می‌گویند. بندهای غیرموضوعی دو دسته‌اند، (۱) بندهای موصولی و (۲) بندهای افزوده که به آن‌ها بند قیدی می‌گویند. بندهای قیدی (۱) بندهای قیدی مرکزی: بند شرطی، بند زمان، بند هدف، بند علت، و (۲) بندهای قیدی حاشیه‌ای: بند اذعانی، بند تقابلی را شامل می‌شوند.
- ۲- بندهای متممی در جایگاه اشتقاق در پایه قبل از فعل اصلی قرار دارند. جایگاه گروه اسمی در اشتقاق نحوی، جایگاه بند موصولی را تعیین می‌کند. بندهای قیدی مرکزی در جایگاه اشتقاق در پایه به گروه فعلی کوچک متصل هستند.
- ۳- ترتیب بی‌نشان بندهای قیدی مرکزی به صورت بند شرطی / بند زمان < بند اصلی < بند هدف < بند علت است.
- ۴- بندهای قیدی مرکزی در جایگاه اشتقاق در پایه به گروه فعلی کوچک متصل شده‌اند و سپس به جایگاه گروه وصفی ModP جابه‌جا می‌شوند.

۹-۱. مفاهیم و اصطلاحات کلیدی

بند موضوعی و بند غیرموضوعی:

بندهای وابسته در جملات پیچیده می‌توانند در دو جایگاه موضوع و غیرموضوع حاضر شوند و در این دو جایگاه نقش‌های نحوی همچون فاعل، مفعول، قید و صفت را در جمله بر عهده بگیرد. اگر بندها در جایگاه موضوع واقع شوند و نقش فاعل یا مفعول را برای محمول بند اصلی بازی کنند، به آن‌ها بند

موضوعی می‌گویند، و اگر بندها در جایگاه غیرموضوع قرار بگیرند و نقش قید یا صفت را برای بند اصلی یا اجزای بند اصلی عهده گیرند، بند غیرموضوعی نامیده می‌شوند.

نقشه‌نگاری:

نقشه‌نگاری یک برنامه تحقیقاتی است در چارچوب نظریه نحوی اصول و پارامترها. رویکردی است که با فرایندهای ساده ادغام و فرافکندن و جست‌وجو راه را به سمت هدف ترسیم فهرست دقیقی از مشخصه‌ها و کشف روابط ساختاری‌شان پیش می‌برد. نقشه‌نگاری، جهانی‌های سلسله‌مراتب نقشی را به دست می‌دهد.

حاشیه چپ:

بندها به دو بخش ارکان اصلی جمله و حاشیه چپ تقسیم می‌شوند. حاشیه چپ جایگاهی است غیرموضوع در سمت چپ جایگاه فاعل اصلی بند که تعدادی از فرافکن‌های نقشی با سلسله‌مراتب مشخصی در آنجا قرار دارند.

حرکت کل سازه:

حرکت کل سازه ساختاری است که در آن عملیات حرکت روی سازه‌ای که بزرگ‌تر از حد انتظار است اعمال می‌شود. در واقع به جای این که عملیات حرکت روی بخشی از نمودار اعمال شود روی گروهی که آن بخش را در برمی‌گیرد اعمال می‌شود.

۱-۱۰. ساختار پژوهش

در فصل اول به کلیات طرح پژوهش پرداخته‌ایم. در فصل دوم چارچوب و مبانی نظری و اصطلاحات کلیدی معرفی شده‌اند. در فصل سوم مباحث مربوط به جمله و بند و انواع آن‌ها مطرح شده است. از بین انواع جمله، به جمله پیچیده پرداختیم. سه نوع بند پیروی تشکیل‌دهنده جملات پیچیده بررسی و ساختار درونی و نحوه اشتقاق و جایگاه آن‌ها در اشتقاق نحوی شرح داده شد. در فصل چهارم، با به‌کارگیری داده‌های جمع‌آوری‌شده، انواع توالی‌های ممکن بندهای پیرو بررسی شدند. همچنین، در این فصل به ترتیب بندهای قیدی مرکزی نسبت به هم پرداختیم و به سه توالی اصلی رسیدیم. فصل پنجم رساله، خلاصه‌ای از پژوهش و نتیجه‌گیری پایانی را بیان می‌کند.

فصل دوم:

چارچوب و مبانی نظری پژوهش

فصل دوم را به معرفی چارچوب و مبانی نظری این پژوهش اختصاص دادیم، زیرا برای بررسی و نقد پژوهش‌هایی که در فصل بعد معرفی می‌شوند به این اصطلاحات و مبانی نیاز داریم. چارچوب نظری این رساله را برنامه کمینه‌گرا تشکیل می‌دهد. این نظریه چهره امروزی بدنه اصلی دستور زایشی است. از زمان پیدایش دستور زایشی، هدف اصلی آن این بود تا نشان دهد که کودکان با وجود ناکافی بودن داده‌های زبانی در دسترس، چگونه زبان را به سهولت و به این سرعت فرامی‌گیرند. در این برنامه چنین فرض شده است که کودکان با یک دستور جهانی به دنیا آمده‌اند. این دستور جهانی تشکیل شده است از تعدادی اصول عام که در همه زبان‌ها مشترک هستند و تعدادی پارامتر که در زبان‌های مختلف ارزش‌های مختلفی دارند. به همین جهت، دستور زایشی نظریه اصول و پارامترها^۱ نام گرفت. اما رفته‌رفته با پیچیده شدن این نظریه زبانی، زبان‌شناسانی چون چامسکی^۲ به این نتیجه رسیدند که باید به دنبال یک نظریه بهینه باشند تا نه تنها کفایت توصیفی و تبیینی داشته باشد، بلکه تا حد ممکن ساده و اقتصادی باشد. همین امر باعث شد تا زبان‌شناسان زایشی با رویکردی نو که برنامه کمینه‌گرا نام گرفت به مطالعات و پژوهش‌های زبانی دست بزنند.

هدف اصلی این بخش معرفی برنامه کمینه‌گرا است. در ادامه، پس از معرفی ساختار کلی این نظریه، به توضیح جزئیات و نحوه عملکرد آن می‌پردازیم.

۲-۲. برنامه کمینه‌گرا

آغاز پیدایش برنامه کمینه‌گرا به دو مقاله چامسکی "نکاتی در اقتصاد اشتقاق و نمودهای زبانی" (۱۹۹۱) و "برنامه‌ی کمینه‌گرا برای نظریه زبانی" (۱۹۹۳) بازمی‌گردد که این دو مقاله در فصل دوم و سوم کتاب ۱۹۹۵ چامسکی چاپ شدند. هدف اصلی برنامه کمینه‌گرا دستیابی به همگانی‌های دستور ذهنی اهل زبان است که اصول جهان‌شمول و پارامترهای زبان‌ویژه را دربرمی‌گیرد. چامسکی (۲۰۰۰) معتقد است که قوه نطق موهبتی زیستی است که حوزه مستقلی از ذهن را تشکیل می‌دهد و وظیفه مهمی را در آن برعهده دارد. بر اساس این رویکرد، قوه نطق از یک طرف با حوزه مستقلی از مغز به نام نظام تولیدی-ادراکی^۳ در ارتباط است و از طرف دیگر با حوزه نظام مفهومی-منظوری^۴ در تعامل است.

یکی از گام‌های بزرگی که در راستای کمینه‌گرایی برداشته شد حذف سطوحی مانند ژ-ساخت^۵ و ر-ساخت^۶ بود که در گونه پیشین دستور زایشی مطرح شده بودند. در برنامه کمینه‌گرا، سطوح زبانی به

1 Principles and Parameters Theory

2 N. Chomsky

3 articulatory-perceptual system (A-P)

4 conceptual-intentional system (C-I)

5 D-structure

6 S-structure

سطح بازنمون^۱ تقلیل یافت که با دو سطح صورت منطقی^۲ و صورت آوایی^۳ در ارتباط است. سطح بازنمون مرحله‌ای است که از یک سو درونداد صورت منطقی و از سوی دیگر درونداد صورت آوایی را به دست می‌دهد. صورت منطقی و صورت آوایی به‌عنوان سطوح رابط^۴ به ترتیب با نظام‌های مفهومی-منظوری و نظام‌های تولیدی-ادراکی زبان ارتباط دارند که اولی با حوزه معنایی و دومی با تظاهر آوایی زبان در ارتباط است. سازوکار اشتقاق^۵ در برنامه کمینه‌گرا به این صورت است که مدخل‌های واژگانی توسط فرایند انتخاب^۶ برگزیده می‌شوند و سپس از طریق فرایندهای نحوی ادغام^۷، اتصال^۸ و حرکت^۹، ساخت‌های زبانی را پدید می‌آورند. هر اشتقاق برای این که موفق یا به اصطلاح همگرا^{۱۰} باشد می‌بایست اصل تعبیرپذیری کامل^{۱۱} را هم در سطح منطقی و هم در سطح آوایی رعایت کند که در غیر این صورت اشتقاق ناموفق بوده و ساقط^{۱۲} می‌کند.

۲-۳. مفاهیم و اصول برنامه کمینه‌گرا

برنامه کمینه‌گرا به دنبال ساختن فرضیه‌ای در ارتباط با شناخت توانش زبانی است که ساخت تمام جمله‌هایی که به کار می‌بریم و می‌فهمیم را تحت کنترل دارد. برای این که بفهمیم این جملات چگونه شکل‌دهی و قالب‌بندی می‌شوند باید مراحل را پشت سر بگذاریم که طی فرایندی به نام اشتقاق صورت می‌گیرد. عملکرد اشتقاق از اعمال پی‌درپی فرایندهای نحوی روی عناصر واژگانی و سازه‌های نحوی به دست می‌آید که بدین وسیله واحدهای نحوی بزرگ‌تر از واحدهای نحوی کوچک‌تر به دست می‌آیند. در این بخش به دنبال آن هستیم تا عواملی را معرفی و توصیف کنیم که برای انجام اشتقاق مورد نیاز هستند.

۲-۳-۱. عناصر واژگانی و مشخصه‌ها

عناصر واژگانی، عناصری زبانی هستند که کوچک‌ترین واحد تشکیل‌دهنده نحو به حساب نمی‌آیند چرا که خود شامل مجموعه‌ای از مشخصه‌های^{۱۳} گوناگون هستند که نقش اساسی در نحو ایفا می‌کنند. تفاوت‌های آوایی و معنایی که بین عناصر واژگانی وجود دارد به دلیل حضور مشخصه‌های متفاوت

1 spellout

2 logical form (LF)

3 phonetic form (PF)

4 interface levels

5 derivation

6 selection

7 merge

8 adjoin

9 move

10 converge

11 Full Interpretation

12 crash

13 features

تشکیل‌دهنده آن‌هاست. این مشخصه‌ها به سه صورت مشخصه‌های آوایی، مشخصه‌های معنایی و مشخصه‌های صوری (صرفی- نحوی) وجود دارند. مشخصه‌های آوایی و مشخصه‌های معنایی به ترتیب با صورت آوایی و صورت منطقی مرتبط‌اند. مهم‌تر از همه، مشخصه‌های صوری هستند که از عوامل کلیدی در نحو محسوب می‌شوند و جایگاه عناصر را در ساختار سازه‌ای مشخص می‌کنند. تعدادی از مشخصه‌های صرفی-نحوی عبارتند از:

- (۱) الف) مشخصه‌های مقوله‌ای^۱: اسم (N)، فعل (V)، صفت (A)، حرف اضافه (P)
 ب) مشخصه‌های حالت^۲: حالت فاعلی (nom)، حالت مفعولی (acc)، حالت اضافی (gen)
 پ) مشخصه‌های زمان^۳: گذشته (past)، حال (present)، آینده (future)
 ت) مشخصه‌های شخص، شمار و جنس^۴:
 الف) شخص: اول شخص (1)، دوم شخص (2)، سوم شخص (3)
 ب) شمار: مفرد (sing)، جمع (pl)
 پ) جنس: مذکر (masc)، مونث (fem)

مشخصه‌های صوری که نحو به آن‌ها حساس است به لحاظ تعبیرپذیری به دو دسته تقسیم می‌شوند: (۱) مشخصه‌های تعبیرپذیر^۵ و (۲) مشخصه‌های تعبیرناپذیر^۶. مشخصه‌های تعبیرپذیر همان گونه که از نامشان پیداست تعبیرپذیر هستند و با حضورشان در اشتقاق مشکلی به وجود نمی‌آورند، اما مشخصه‌های تعبیرناپذیر که روی تعبیر ساخت نحوی تأثیری نمی‌گذارند باید از اشتقاق حذف شوند در غیر این صورت ساختی نادرستی حاصل می‌شود. مشخصه‌های تعبیرپذیر را بدون علامت و مشخصه‌های تعبیرناپذیر را با اضافه کردن حرف u به آن نشان می‌دهیم برای مثال اگر [F] یک مشخصه تعبیرپذیر باشد [uF] متناظر تعبیرناپذیر آن است.

در چارچوب برنامه کمینه‌گرا تعبیر معنایی جمله‌ها در سطح منطقی صورت می‌گیرد و در این سطح فقط عناصری که بر خوانش معنایی جمله اثر می‌گذارند می‌توانند حضور داشته باشند؛ به همین دلیل است که اگر در یک اشتقاق، مشخصه‌هایی باقی بمانند که روی تعبیر معنایی اثری ندارند، ساخت حاصل نادرستی می‌شود. اجر^۷ (۲۰۰۳) این مفهوم را تحت عنوان اصل تعبیرپذیری کامل به صورت زیر تعریف می‌کند:

1 categorical features
 2 case features
 3 tense features
 4 phi (φ) features
 5 interpretable
 6 uninterpretable
 7 D. Adger

(۲) اصل تعبیرپذیری کامل: ساختاری که بر آن قواعد معنایی اعمال می‌شود، نباید شامل هیچ مشخصه تعبیرناپذیری باشد اجر (۲۰۰۳: ۸۵).

برای این که به اصل تعبیرپذیری کامل دست پیدا کنیم، باید مشخصه‌های تعبیرناپذیر را در طی اشتقاق نحوی حذف کنیم. برای انجام این امر، ابتدا مشخصه‌های تعبیرناپذیر با مشخصه متناظر خود مطابقت^۱ می‌کنند و سپس از رهگذر سازوکاری به نام بازبینی^۲ از اشتقاق حذف می‌شوند که از آن با نام اصل نیاز به بازبینی^۳ یاد می‌کنند.

(۳) نیاز به بازبینی: مشخصه‌های تعبیرناپذیر باید بازبینی شوند و زمانی که بازبینی شدند می‌توانند حذف شوند (اجر، ۲۰۰۳: ۸۵).

تا به این جای کار، به این نتیجه رسیدیم که مشخصه‌های تعبیرناپذیر باید در سایه مطابقت با مشخصه متناظر خود بازبینی و از اشتقاق حذف شوند، اما برای انجام این کار باید شرایطی فراهم شود تا در آن صورت مشخصه‌های تعبیرناپذیر در رابطه بازبینی قرار گیرند. این شرایط برطبق یک رابطه نحوی به نام سازه‌فرمانی^۴ انجام می‌گیرد.

(۴) سازه‌فرمانی: گره A گره B را سازه‌فرمانی می‌کند، اگر و تنها اگر A و B بر هم تسلط^۵ نداشته باشند و اولین گره منشعب که بر A تسلط دارد، بر B هم تسلط داشته باشد.
(۵) تسلط: گره A بر گره B تسلط دارد، اگر و فقط اگر بتوان از گره A خطی به سوی پایین به گره B رسم کرد (هگمن^۶، ۱۹۹۴: ۱۳۴).

این رابطه نحوی به دو صورت برای بازبینی مشخصه‌های تعبیرناپذیر به کار می‌رود. اگر مشخصه‌های مورد نظر مقوله‌ای باشند؛ بازبینی تحت رابطه خواهری^۷ انجام خواهد شد و اگر این مشخصه‌ها غیرمقوله‌ای باشند، مانند مشخصه‌های حالت، زمان، شخص و شمار، تحت رابطه مطابقت^۸ بازبینی می‌شوند.

1 matching

2 checking

3 Checking Requirement

4 C-command

5 dominance

6 L. Haegemann

7 checking under sisterhood

8 agree